

Naakt, uitgemergeld, beschimpt, bespot, bespuugd; overlevenden van de concentratiekampen kennen de vernedering en wreedheid. Ook José Fosty, overlevende verzetsheld van de nachtmerrie Buchenwald, een product van het nazi-ideeëngoed. En toch heeft volgens Fosty “alleen de beul zijn eer verloren”. In welke erbarmelijke omstandigheden de gevangenen ook leefden, wat ze ook moesten doen om te overleven, zelden zonken ze zo laag als hun vijand die hun zonder medelijden uitroeide omdat ze niet in hen etnische en ideologisch plaatje pasten. De krijgsgevangenen hebben hun eer altijd behouden, al was dat vaak het enige.

De joodse filosofe Hannah Arendt vroeg zich heel haar leven af hoe het zover kon komen. “Totalitaire regimes vernietigen elk spoor van wat gewoonlijk menselijke waardigheid genoemd wordt in naam van het menselijk belang.”

Hoe is het dus mogelijk dat macht en deze totalitaire regimes het halen op verstand, eer en geweten, zowel 70 jaar geleden als nu?

Eer en waardigheid is vaak het enige dat ons rest ten tijde van oorlog. Het is pas als ook die in het gedrang komen dat we beseffen hoeveel ze waard zijn, ook vandaag. Wetgevingen rond euthanasie, mensensmokkel en uitbuiting tasten onze menselijke waardigheid aan. Het verbod om waardig uit het leven te treden, om een waardig leven op te zoeken, regels en wetten ontzeggen ons vaak die laatste kansen op waardigheid. Als we onszelf dan door de ogen van onze samenleving zien, bekruipt ons een gevoel van nutteloos- en overbodigheid. Op onze aarde geldt immers de wet van de sterkste. Noch in onze maatschappij, noch in totalitaire regimes is er plaats voor overbodigen. De totalitaire regimes en de holocaust liggen zo te zien toch niet zo ver achter ons. Maar of we nu nog dezelfde moed en wil hebben om te vechten als 70 jaar geleden, is nog maar de vraag.

Vroeger wisten de mensen immers dat ze voor een groter goed vochten; voor God, glorie en het vaderland. Maar wat is ons groter goed? Wat is ons doel? Waar zouden wij voor vechten? Ons geloof? Onze wereld is een smeltkroes van verschillende geloofsovertuigingen, maar in onze Westerse samenleving lopen de gebedshuizen leeg. En zelfs het geloof in een hoger zijn is geen garantie om menselijke waardigheid hoog in het vaandel te dragen. Of we nu geloven of niet, of we belang hechten aan de menselijke waardigheid of niet, alles hangt af van onze plaats in de samenleving en de tijdsgeest. We zijn een product van onze maatschappij.

Het kapitalisme maakt ons individualistisch en egoïstisch. Ons grootste levensdoel is winst maken, status verwerven, en genieten van de individuele pleziertjes die daarbij komen kijken. Waar zullen wij dan voor vechten? Het behoud van het kapitalisme? Meer winst? We zijn de slaven van de wet van vraag en aanbod, het spel van de globalisering waarover we langzaam de controle verliezen, een manier van leven waarin we vervreemden. Tot nu toe zijn we er in geslaagd de slachtoffers aan de andere kant van de wereld te houden, ver weg van onze onschuldige ogen. Een duidelijker voorbeeld van ons verlies aan menselijkheid dan het ontkennen aan levensnoodzakelijke medicatie is er niet. We misbruiken de wetenschap al zolang ze bestaat, maar een groter dieptepunt hebben we zelden gekend. Het Westen ontzegt de derde wereld zonder scrupules de ‘dure’ aids-medicatie die miljoenen doden kunnen voorkomen. Een zoveelste bewijs dat geld tegenwoordig meer waard is dan een mensenleven. De immigratievlucht van het Zuiden naar een ‘betere wereld’ wordt afgeschilderd als profiteren. Zullen wij onze oogkleppen evenlang ophouden als de omwonenden van de concentratiekampen? Zullen wij even lang de andere kant op kijken om later te kunnen zeggen “wir haben das nicht gewusst”? Het Verenigd Koninkrijk schrapte onlangs de Holocaust uit het lesprogramma omdat het de moslimbeweging, die een Holocaust ontkent zou kunnen beledigen. Een grote klap in het gezicht van de miljoenen nabestaanden van de gesneuvelden, gewonden, en andere slachtoffers van WOII. Bovendien draagt zo’n radicale onvergeeflijke beslissing bij tot aanwakking van het racisme. Hitler’s ziekelijke ideeën van een superieur en inferieur ras, een beter en een slechter soort mensen, sijpelen vaker en dieper door in onze wereld. Maar tot welke groep zouden wij dan behoren?

Toch is dit geen tijd om te wanhopen of te wentelen in spijt en zelfbeklag. Het is tijd om effectief iets te

doen aan het verdwijnen van onze eer en waardigheid. De oplossing ligt niet in meer regels en wetten, opgesteld door de bureaucratie. De oplossing ligt in ieder van ons die de wil heeft om iets te veranderen aan de huidige situatie. De oplossing ligt in respect voor onze aarde en onze medemens. De bal ligt in ons kamp. Het is aan ons om te beslissen wat we ermee doen.

Racisme, uitbuiting, misbruik,...; de ideeën van WOII zijn zelfs vandaag nog levend en wel. Net als de manier om er mee om te gaan. Steeds vaker kijken we de andere kant op. De Ierse filosoof Edmond Burke stelde ooit dat “het enige dat nodig is om het kwade te laten zegevieren is dat fatsoenlijke menselijke wezens er niets tegen ondernemen”. Het verleden heeft op de harde manier bewezen dat er waarheid schuilt in zijn woorden. Het ziet ernaar uit dat de toekomst datzelfde lot zal moeten delen voor we iets zullen ondernemen.

Sara Weets, 6de Latijnse – Moderne Talen – Koninklijk Atheneum Sint-Truiden